Nr. 89.

MONITOR WARSZAWSKI.

W WARSZAWIE DNIA 25. LIPCA 1825. ROKU W PONIEDZIAŁEK.

Dostrzezenia meteorologiczne w Warszawie.

		Ciepłomierz R.	Barometr.	Wiatr.	Stan Nieba.
Dnia 23 Lipca	Zrana . . .	Stopni ciepła . +10	Cali 27 liniy 7,3	Południowy Południowo-zachodni	Słońce blade.
	Popołudniu .	Stopni ciepła . +16	„ — 7,2	Południowy	Chmurno.
	Wieczorem .	Stopni ciepła . +10	„ — 7,4	Południowo-zachodni	Gwiazdy.
24	Zrana . . .	Stopni ciepła . + 9	Cali 27 liniy 7.9	Południowy Południowo-zachodni	Słońce blade.
	Popołudniu .	Stopni ciepła . +15	„ — 9.2	Zachodni Południowo-zachodni	Niepewno.
	Wieczorem .	Stopni ciepła . +12	„ — 9,5	Południowo-zachodni	Chmurno.

OBWIESZCZENIA RZĄDOWE.

Kommissya Rządowa Sprawiedliwości.

Ogłasza, iż Xiąże Namiestnik Króleski postanowieniem z dnia 9. b. m. zapis dwóch summ, iedney Złp. 9540, drugiey Złp. 1200, w ogóle Złp. 10,740 na wieczny fundusz dla Kapituły Katedralney Sandomierskiey, Testamentem na dniu 1. Maia 1821 roku, przez Michała Leszczyńskiego, byłego Pułkownika woysk polskich uczyniony, oraz dla Kościoła tamecznego, dwóch lichtarzy srebrnych, makaty tureckiey i pawilonu kitaykowego, w myśl Art. 910. Kodexu Cyw. z zachowaniem praw osób trzecich i pod warunkami przez testatora zastrzeżonemi zatwierdzić raczył.

w Warszawie dnia 20. Lipca 1825 r.

w Zastępstwie Ministra Prezyduiącego

Radca Stanu *A. Wyczechowski.*

Za Sekretarza Jeneralnego,

Hoffmann.

Urząd Municypalny Miasta Stołecznego Warszawy.

W dopełnieniu przepisów Lombardowi miasta stółecznego Warszawy służących, podaie do publiczney wiadomości, a mianowicie interessantów; że licytacya na fanty w rzeczonym instytucie zastawione, iako to: na srebra różnego gatunku i kształtu, sygnety, brylanty, perły, zegarki, suknie, bieliznę stołową i wszelkiego rodzaiu praeciosa, których właściciele w oznaczonym czasie nie wykupili lub prolongować zaniedbali, rozpocznie się w dniu 5 Września b. r. i aż do czasu zupełnego wyprzedania onych codziennie od godziny 8 z rana aż do 1 z południa w zwykłym lokalu lombardowym, w Ratuszu głównym przy ulicy Senatorskiey położonym odbywać się będzie. Wzywa zatém osoby chęć nabycia pomienionych fantów maiące ażeby w czasie i mieyscu wyżey oznaczonych znaydować się chciały, Właścicieli zaś zastawionych i pod licytacyą podpadaiących przedmiotów ostrzega: że termin ostateczny do wykupienia lub prolongowania onych tylko do dnia 25 Sierpnia r. b. oznaczonym został, dla tego interessanci przed upłynieniem powyższego terminu, szczególniey co do prolongacyów, do kassy Lombardu zgłosić się i przynależne opłaty uiścić powinni, zgłaszaiący się bowiem po oznaczonym terminie, sami sobie winę przypisać będą musieli gdy fanty ich, z powodu licznych przed rozpocząć się maiącą licytacyą zwykle zachodzących czynności, bez prolongowania zostaną a następnie przez licytacyą przedane będą.

w Warszawie 19 Lipca 1825.

Radca Stanu Prezydent *Woyda.*

Sekretarz Jeneralny *Jachołkowski.*

Dziekan Wydziału Prawa i Administracyi Króleskiego Warszawskiego Uniwersytetu.

W wykonaniu § 179. Ustaw wewnętrznego Urządzenia tegoż Uniwersytetu, podaie do wiadomości, iż: po złożonym całokursowym publicznym examinie w dniu 14 b. m., otrzymali stopień *Magistra:*

z Prawa i Administracyi.

JJPP. Władysław *Rudnicki*— Ferdynand *Boniecki.*

z Administracyi.

Kazimierz Xiąże *Czetwertyński* — Alexander *Jełowicki.*

Patenta, iako świadectwo ukończonych z pożytkiem nauk w Uniwersytecie, mianowanym przez Wydział Magistrom wydane zostały. — Prócz tego, Dziekan pomienionego Wydziału podaie ieszcze do wiadomości, że JP. Hyacynt *Smaczniński*, który miał sobie udzielony stopień *Magistra Ob. Prawa* przez Uniwersytet Krakowski, w skutku Postanowienia JO. Xięcia Namiestnika Króleskiego z dnia 19. Czerwca 1819 r., odbywszy tentamen w Wydziale Prawa i Administracyi tuteyszego Uniwersytetu, uzyskał potwierdzenie stopnia *Magistra Ob. Prawa* i tym końcem otrzymał stósowne świadectwo.

w Warszawie dnia 21 Lipca 1825 roku.

Bandtkie.

Sekretarz Uniwersytetu *Brodziński.*

WARSZAWA.

— W Tych dniach odbywała się Licytacya na piękną kollekcyą *monet* i *medalów* srebrnych Polskich. Dla ciekawych miłośników starożytności narodowych kładziemy kwoty, za iakie celnieysze sztuki tey kollekcyi przedane zostały. Talar *Zygmunta Augusta* za złp. 100. Talary *Stefana Batorego* z r. 1582 za zł. 77 i z r. 1586, za zł. 60. Talary *Zygmunta* III, ieden na początku panowania bity, bardzo rzadki za zł. 160, drugi z r. 1630 za zł. 27. *Toruński* za zł. 30 i nakoniec z r. 1632 z napisem „Deus providebit“ za zł. 42. Talar *Władysława* IV z r. 1642 za zł. 38. Talary *Jana Kazimierza Gdański* z r. 1659 za zł. 20 i *Toruński* z r. 1659 za zł. 31. Medal *Koronacyyny Władysława* IV z napisem „honor virtutis praemium“ za zł. 147. Medal *Jana Kazimierza* z napisem „prisco obsequio“ za zł. 150, Medal tegoż *Gdański* r. 1659 z napisem „causa Deo placuit“ za zł. 100. Medal Elekcyyny *Michała Korybuta* za zł. 101. Medal *Jana* III z tarczą i napisem „Jn gentibus ausis quo: monstrat iter“ za zł. 109, Medal tegoż z popiersiem *Króla* i *Królowey* napis „Vivat Joannes tertius Defensor Christianorum“ za zł. 160; Medal tegoż na uwolnienie *Wiednia* z dwoma orłami i napisem „nec luna duobus“ za zł. 125, Medal tegoż na związek *Polski, Austryi* i *Wenecyi* z trzema orłami za zł. 125.

— We Lwowie JP. Kaźmierz *Rawski* przez prenumeratę ma wydać *Litografowane Ryciny*, kopiie sławnych obrazów będących w *Żółkwi* a wyrażaiących zwycięztwa *Króla Polskiego Jana III, Sobieskiego.*

— W zeszłym tygodniu, JW. Marcin *Kurosz* b. Poseł i Sędzia Pokoiu, przybywszy do maiętności Syna swego w Obwodzie Radomskim, nagle, tknięty apoplexią zakończył życie.

— Ostatnią Pocztą listy odebrane z Gdańska donoszą że cena Zboża niezmienia się, lecz na Drzewo iest pokup.

— *Doniesienie Literackie.* — Wyszły z druku w czterech tomach Kazania na Niedziele i uroczystości roku całego, oraz na dnie niektórych Świętych, wydane przez Alozego *Korzeniewskiego*, Świętey Teologii Doktora Zakonu Kaznodzieyskiego, których dedykacyą JW. X. *Skarszewski* Arcy-Biskup Warszawski, Prymas Królestwa, przyiąć raczył. Kazania te dla użytku szkół kraiowych przez Kommissyą Rządową Wyznań i Oświecenia Publicznego do Bibliotek Szkolnych nabyte, w pozostałey reszcie Exemplarzy złożone są przez Autora u XX. Missyonarzy w Warszawie; Cena na papierze zwyczaynym oprawnych *alla rustica* Złotych Dwadzieścia, zaś w pół skórek wynosi Złotych Dwadzieścia sześć groszy dwadzieścia.

PRZYIECHALI (dnia 23 i 24 Lipca)

Ginter Adam Hrabia z Wilna — Plater Konstanty Marsz. z Wilna — Trocki Antoni pułkownik z Rossyi. — Ożarowski Franciszek Hrabia z Rossyi — Kontkowski Michał Hrabia z Wilna — Jałowiecki Jan Prezes z Kalisza — Wodzicki Stanisław Prezes Senatu Krakowskiego z Krakowa.

WYIECHALI (dnia 23 i 24 Lipca)

Kaczorowski Felix Obyw. do Cedrowa — Sierakowski Józef Hrabia do Służewa — Diaków Jenerał do Szczucina — Genzbach kupiec do Królewca — Pryngle Jan Porucznik angielski do Paryża — Broniec Marsz. do Borowa.

---

z Petersburga (27 Czerwca.) 9 Lipca.

Minister Oświecenia Publicznego zwiedził Uniwersytet w Derpcie. Przybył do tego miasta w nocy z dnia 30 na 31 Maja, w towarzystwie Xięcia *Szyczyńskiego Szychmałowa*, Dyrektora kancellaryi. Mi-

nister ten w czasie pobytu swoiego w tém mieście, obeyrzał z wielką uwagą Instytuta kliniczne, kancellaryą, bibliotekę, obserwatorium, gabinet anatomii, chemii, fizyki i mineralogii, muzeum zoologii, sztuk pięknych, zbiór wzorów budownictwa i technologii, ogród botaniczny i uieżdżalnią. *Był* obecnym na kursach niektórych Professorów, i na popisie uczniów gimnazyum i szkół powiatowych. Trzeciego Czerwca Minister udał się napowrot do Petersburga, zostawuiąc wszystkich członków uniwersytetu iako i uczniów przeiętych uszanowaniem i wdzięcznością dla godnego naczelnika Oświecenia Publicznego.

— Donoszą z Astrachanu pod dniem 16. Maja: Urzędnicy sprawuiący interessa w Banku Cesarskim handlowym tego miasta dali w dniu 10 bieżącego miesiąca, koncert wokalny i instrumentalny, na zysk ofiar z wylewu wód w Petersburgu. Dochód z koncertu odpowiedział zamiarom dobroczynnym amatorów: zebraną summę 1,435 rubli posłano do Centralnego Komitetu wsparcia.

— W ciągu miesiąca Maja, weszło 96 statków z różnych narodów do portów Odessy.

— Dla użytku nowo buduiących się ogłosić należy sposób, przyięty w północney Ameryce, względem zabezpieczenia od wilgoci domów wystawionych na gruncie nizkim i błotnistym. Sposób ten iest równie prosty iak nieomylny. Bierze się blacha ołowiana, i kładzie się na murze, na iednę lub dwie stopy po nad ziemią i na téyże blasze, która powinna iśdź w około murów stawia się dom: przez to odłączenie fundamentów od reszty budynku, zabezpieczone są mury od wszelkiéy wilgoci, która nie przechodząc blachy osadza się na fundamentach.

— Rapport odebrany od Admiralicyi donosi że Kapitan *Kotzebue*, dowódzca slupu „Przedsięwzięcie“ *(Predpriiatie)*, zawinął szczęśliwie do portu Petropawłowska, w Kamszatce, dnia 9. Czerwca 1824 r. W ciągu swoiéy żeglugi sprawdził on długość wysp nowo odkrytych na oceanie spokoynym częścią przez siebie, częścią przez innych wędrowników, i opisał *wyspy Żeglarzy*. W téy podróży wynalazł wyspę Carlshof, widzianą przez Rogeweina w 1722 roku, oznaczył iéy szerokość południową na 15° 27', a długość zachodnią na 145° 23' 22". — Odkrył ieszcze 3 nowe wyspy; pierwszą któréy nadał nazwisko swoiego slupu, leży pod 15° 58' 18" szerokości południowéy, a 140° 2' 38" długości zachodniéy; drugą, która otrzymała nazwisko Kommodora *Bellinghausen*, leży pod 15° 48' 7" szerokości południowéy, a 154° 30' długości zachodniéy; nakoniec trzecia nazwana *Kondukow*, nazwiskiem pierwszego Porucznika slupu, położona pod 14° 32' 39" szerokości południowéy a 168° 6' długości zachodniéy; tę ostatnią iuż był odkrył francuzki Kapitan *Freycinet*, w 1819 roku, lecz niewiedział o tém P. *Kotzebue* gdy wyieżdżał, albowiem podróż tego żeglarza niebyła ieszcze ogłoszoną. Oznaczono przez chronometra długości tych czterech wysp.

Kapitan Kotzebue zatrzymał się w swoiéy żegludze przy wyspach Otaiti i Otdia dla sprawdzenia na nich chronometrów i czynienia spostrzeżeń nad wahadłem. Ztamtąd prosto popłynął do Petropawłowska, skąd slup był gotowy wyyśdź pod żagle dnia 17. Czerwca.

Przy tych raportach otrzymano także mappy i opisy odkryć poczynionych, wraz z pamiętnikami uczonych należących do téy wyprawy. *(Dz. Pet.)*

---

z Berlina 20 Lipca.

— Ostatnie zmiany w Ministerstwach, ogłoszone zostały następuiącém postanowieniem Króleskiém:

„W wydaném pod dniem 31. Sierpnia z. r. do Ministeryum Stanu poleceniu, dałem mu poznać, że istnące podówczas Ministerstwo handlu ma bydź zniesione, a interessa do niego należące miały przeyśdź do Ministerstw Wewnętrznego i Skarbu. Po rozebraniu podanych Mnie w tym względzie przedstawień przez Ministrów Stanu Hrabiego *Büllów*, *Schuckmann* i *Klewitz*, stanowię w téy mierze następuiące środki: 1.) Będą oddane ministerstwu Spraw Wewnętrznych wszystkie aż do tąd przez Ministeryum handlu administrowane przedmioty, tyczące się rzemiosł i budownictw, wraz z wszystkiemi do nich należącemi instytutami i zakładami, oraz budowanie i utrzymywanie dróg bitych z poborem dochodów, o ile poiedyncze przedmioty teyże administracyi nie są wyraźnie hinieyszém, w dalszym ciągu, oddaneMinisterstwu Skarbu. 2.) Do Ministeryum Skarbu należy: *a)* Pobieranie wszystkich podatków od komunikacyy wewnętrznych, wyiąwszy opłatę drogową, którą ma pobierać Ministerstwo Spraw Wewnętrznych; *b)* Opłata od Kalendarzy i stempla, i Deputacya Kalendarzy. 3.) Zniesienie Ministerstwa handlowego, a natomiast administracya iego przechodząca do Ministerstw Spraw Wewnętrznych i handlu ma nastąpić dnia 1. Lipca b. r. Etaty zaś maią bydź od 1. Stycznia b. r. podług nowego przeznaczenia oddzielone i urządzone. Polecam Ministeryum Stanu podanie tych moich rozkazów przez dzienniki praw do publiczn éy wiadomości. w Berlinie 8. Czerwca 1825 r.

Fryderyk Wilhelm.

z Wiednia 16 Lipca.

Cesarz Jmć mianował Hrabiego *Senf-Pilsach* swoim posłem przy turyńskim dworze.

— Xże Gustaw, syn byłego Króla Szwedzkiego Gustawa IV, mianowany został nadliczbowym Podpułkownikiem w 4tym Pułku Ułanów (z białemi czapkami).

— Trzy pułki piechoty, które Szefów swoich przez śmierć utraciły, otrzymały nazwiska następuiących nowych Szefów swoich: Pułk „*Czartoryski*“ Jenerał Majora Xięcia *Bentheim-Steinfurt*; Pułk „*Hiller*“ Jenerał Majora Barona *Rodosewicz*; pułk „*Wacław Colloredo*“ Jenerał Maj. Barona *Fürstenwärther*.

— Cesarski teatr „*przy bramie Karyntyyskiéy*“ ma bydź zrzucony dla uzyskania wolnego placu, a opery, ballety i t. d. maią bydź dawane w Teatrze „*nad rz. Wien.*“

— Pewien mularz, tuteyszy, kopiąc ziemię na fundamenta budynku, w okolicach miasta znalazł turecką kitkę z kleynotów szacowanych 60,000 Zł. reń. Pan Goldhausen, antykwaryusz, domyśla się że ta kitka była własnością tureckiego Officera poległego w bitwie pod murami Wiednia, pod któremi Wielki Sobieski ocalił Państwo niemieckie. Od czasu tego odkrycia rzucono się na gwałt do kopania około mieysca gdzie kitka była znaleziona.

(Et.)

---

z Rzymu 2 Lipca.

— Publiczność tuteysza dotąd ieszcze nic nie wie pewnego o tayném towarzystwie, którego członków w liczbie 15 do 18 iuż od 14 dni przytrzymano; im zaś Rząd głębszą w tym względzie zachowuie taiemnicę, tém bardziéy łamią sobie głowy nad domysłami które całéy rzeczy więcéy wagi nadaią niz ona w istocie warta. Niektórzy domyślali się iż to był spisek machiny piekielnéy, która miała pęknąć w czasie uroczystości dawanéy w Villa Medici przez Posła Francuzkiego w dzień koronacyi, inni okropnieyszego spisku spodziewali się, i dla tego to słychać było że straż szwaycarska przy Papiezkim pałacu wzmocnioną została. Czczość podobnych domysłów iasno się wydaie. Xiąże *Spada* siedzi w zamku Ṡgo Anioła w pokoiach, które niegdyś zaymował *Cagliostro*. Jnni są w zwyczaynych więzieniach przy Ulicy Giulia. Sędzia kryminalny *Leggieri* prowadzi całą instrukcyą processu: ten sam zaięty był processem węglarzy w Macerata. Mówią że zabóyca Targhini otrzymawszy przyrzeczenie bezkarności lub przynayrnniéy zmnieyszenie kary, wielu uwięzionych wydał. — I po prowincyach także wiele osób poymano, osobliwie w Pesaro, Forli, Senigaglia: w Pesaro między innemi poymano także 10 ludzi z gwardyi prowincyonalnéy, 6 żandarmów i kilku podofficerów. Ostatnich odesłano do Fano pod pozorem eskortowania winowayców, i tam ich poymano. Delegat Pesarski, P. Cappelletti, lękał się nadzwyczaynego wrażenia, lub nawet i oporu w Pesaro. Reszta oskarżonych, są urzędnicy, właściciele i t. d.

— Przed czterema dniami wyskoczył z okna 15 lub 16 letni Kleryk z Seminaryum Ṡtéy Agnieszki, i natychmiast życia dokonał. W ogóle samobóystwa znacznie się od 7, 8 lat pomnażaią. Nieszczęśliwi ci, na mocy Bulli Benedykta XIV, wszyscy za obłąkanych są uważani, i dla tego pogrzeb na cmentarzu nie iest dla nich wzbroniony.

— Poniewaź niedawno przy processyi uczniów Uniwersytetu Rzymskiego w celu uzyskania odpustów w Bazylikach odprawionéy, zaszły małe rozruchy; więc celem ich ukarania, rozkazał Oyciec Ś. aby w roku bieżącym, ani zwyczayne nagrody, ani Doktorat udzielanym nie był w Akademii tuteyszéy *Sapienza* zwanéy.

— Papież rozkazał modlitwy Pielgrzymów z okoliczności odwiedzania Kościołów w ciągu świetego roku, na niemiecki język wytłumaczyć, i w znakomitéy liczbie exemplarzy drukować.

— Podług listu z Korfu z dnia 4 Czerwca, Grecy przytrzymali Xięcia *Maurocordato*, podeyrzanego o zdradę, i złożyli z dowództwa wielu swoich Jenerałów. Utraty Nawarinu to naywięcéy było przyczyną, że Moreoci, niechcieli do żadnych działań woiennych należyć przed wypuszczeniem na wolność dawnych naczelników swoich. — Zapewniaią że Porta nakazała uzbroienie drugiéy flotty, w pomoc Egipcyanom, i dla ukończenia woyny greckiéy w téy kampanii.

— Król Jmć Sardyński, właściciel Rufinelli na mieyscu dawnego Tusculum stoiącéy, rozkazał na nowo rozpocząć kopanie na téy ziemi klassycznéy; przerwano ie od czasu iak Lucyan Villę rzeczoną sprzedał. *(G. B.)*

z Paryża 12 Lipca.

— „Baron *Hyde de Neuville*, donosi *Dziennik Sporów*, przestaie bydź czynnym. Zapewniaią iż odtąd w Portugalii, utrzymywać będziemy tylko drugiego rzędu Poselstwo. Czy dla tego zniesiono posadę Poselską, aby Posła oddalić? Dwadzieścia lat cierpień i wygnania, z powodu poświęcenia się dla prawego Monarchy; odstąpienie maiątku z przyczyny téy świętéy sprawy; nowe dowody wierności w czasie stu dni, tudzież wyświadczone ważne usługi w kierowaniu sprawami narodu, sąż to powody na którychby można było opierać swoie prawo do względów P. Villèle? P. Hyde de Neuville dowiódł iako deputowany, iż zdanie iego iest nieuległe, iż iest szczerze do Konstytucyi przywiązany. To obiaśnia dostatecznie los iego. Spodziewamy się iż odwołanie iego sprawi niepospolitą radość w Londynie.“

Na to odpowiada *Etoile*: „Affektacya, z iaką Gazety oppozycyyne donoszą nam iż Poseł w Portugalii innemu ulega przeznaczeniu, godna iest uwagi. Nie będziemy się daléy rozszerzali nad tém postępowaniem rządu, które należy do polityki, nie może więc bydź przedmiotem badań, ani bydź powinno. Nie wiemy nawet, czyli osoba ta, o któréy dzienniki oppozycyyne rozprawiaią, zrobiła cokolwiek na ich korzyść; lecz zdziwilibyśmy się gdyby też osoba, w żadnym przez to nie była ambarassie.“

— J. K. M. Delfinowa podarowała Proboszczowi w Saint-Médard (na przedmieściu Saint-Marceau) suknią i płaszcz w które dostoyna Xiężna była ubrana podczas obrzędu namaszczenia. Dwa te okazałe ubiory są z tulu, haftowane przy rękawach w wielkie złote kwiaty i podszyte białym atłasem. W pośród każdego kwiatu iest topaz. Mniemaią że Pleban obróci te bogate materye na aparata Kościelne, iako to: kapę i ornat. Przy téy okoliczności przypominamy że Delfinowa Jeymość darowała iuż przed kilku miesiącami pyszne antipedium do Kościoła Saint-Médard, haftowane na krosienkach przez J. K. M.

— Dnia 5. b. m. grano w Londynie, na teatrze Drury Lane, *fac simile* obrzędu namaszczenia Karola Xgo. Wspaniała ta sztuka, w któréy usiłowano naśladować dokładnie, ile tylko okoliczności dozwoliły, świetny obrzęd, przyięta była z nayżywszemi oklaskami. Uwielbiano szczególniéy bogate ubiory i dokładność we wszystkich szczegółach. Orszak koronacyyny obszedł raz salę po galeryi która prawie w oka mgnieniu spuściła się przy lożach pierwszego rzędu. Dekoracya wystawuiąca Kościół Katedralny Rheimski iest doskonała.

— Pewien Francuz który na okręcie *Henri* z iednego z portów naszych wypłynął, przybył dnia 22 Maia do *Port-au-Prince*, i po kilku konferencyach z osobami Rządu Haytyyskiego, odpłynął na powrót na pokładzie *Kosmopolity*. — Z tąd powstała tu nadzieia że wkrótce zakończą się układy między naszym i Haytyyskim Rządem.

z Londynu 8. Lipca.

Dnia 6 b. m. nastąpiło odroczenie obudwóch Izb nie przez Króla Jmci lecz przez Kommissarzy mianowanych przez J. K. Mość.

Skoro kommissarze usiedli na worach wełny, wysłano posłą do członków Izby niższéy z wezwaniem aby się stawili przy kratkach izby. Zaraz po przybyciu mowcy, w towarzystwie znaczněy liczby deputowanych, kanclerz przeczytał następuiącą mowę:

Mości Panowie.

Ponieważ przedmioty posiedzeń iuż ukończone, polecił mi Król Jmć oświadczyć WW. Panom swe zadowolenie uwalniaiąc Was od prac parlamentowych.

Król Jmć bardzo wam dziękuie za gorliwość i pilność z którą rozbieraliście sprawę Irlandyi, a którą wam polecił zaraz na początku posiedzenia.

J. K. Mość iest szczególniéy zadowolony że spokoyność i ulepszenie téy części połączonego królestwa udaremniły nadzwyczayną władzę którą nadaliście J. K. Mości, dla utrzymania publicznego bezpieczeństwa.

Król Jmć poczytuie się za szczęśliwego że wam może oznaymić, iż odbiera od wszystkich zagranicznych mocarstw naymocnieysze zapewnienia ich przyiaźni i chęci utrzymania powszechnego pokoiu. Lubo J. K. Mość żałuie iż przedłuża się woyna w Indyach wschodnich, spodziewa się przecież monarcha że waleczne usiłowania woysk angielskich i kraiowców użytych do woiennych działań na nieprzyiacielskiéy ziemi, ukończą niebawnie tę walkę prędko i pomyślnie.

Mości Panowie Izby niższéy, polecił nam Król Jmć podziękować Wać Panom za zasiłki któreście mu dali na utrzymanie służby publicznéy w roku bieżącym, i razem oświadczyć Wam Jego zadowolenie z powodu zdziałanego przez Was zmnieyszenia ciężarów iego ludu.

Mości Panowie.

Król Jmć polecił nam zapewnić WPanów iż mocno uznaie korzyści które koniecznie muszą wyniknąć ze środków przez was przyiętych w celu rozszerzenia handlu iego poddanych, przez zniesienie uciążliwych i niewygodnych wyłączeń, i przez korzystne modyfikacye, zaprowadzone przez was w systemie osadniczym tego kraiu.

J. K. Mość iest przeświadczony że te środki przekonaią Jego poddanych w odległych posiadłościach, z iak wielką troskliwością parlament czuwa nad ich dobrem.

Środki te dążą do ścieśnienia i ustalenia interessów osad z interessami matki Oyczyzny; i Król Jmć ma pewną nadzieię że się przyłożą do rozszerzenia téy powszechnéy wzrastaiącéy pomyślności, któréy wam winszował przy otwarciu posiedzenia, a która z łaski Opatrzności, trwa dotąd w całém Królestwie.

— Pan *Canning*, na zapytanie uczynione mu na iednem z poprzednich posiedzeń względem Posła Rplitéy Buenos Ayres, odpowiedział w sposób następuiący:

„Pytano się, rzekł mówca, dla czego ten Poseł niebył Królowi Jmci przedstawiony; i dawano do zrozumienia że to pochodziło z wpływu niektórych europeyskich Mocarstw. Naypród zaprzeczam temu ostatniemu faktum, i oświadczam że postępowanie Anglii względem kraiów Ameryki południowéy, niemoże zależeć od żadnego zagranicznego wdania się lub wpływu. Co do istoty rzeczy, nie był od swoiego rządu wysłany w charakterze, w którym mógłby bydź J. K. Mości przedstawionym. (*) Mógłby mu Rząd iego nadać to prawo we Francyi, lecz my chcemy na dworze naszym całego Ministra *(Śmiech)*. Wiem otém iż niektóre osoby żądaią iż nie należałoby tyle czynić trudności dla nowych, co dla dawnych kraiów. Lecz ia tego iestem zdania, iż skoro kray iaki raz będzie umieszczony w rzędzie Mocarstw, korona angielska powinna względem niego tak postępować, iak postępuie z naydawnieyszemi i naymocniéy ustalonemi mocarstwami Europy. *(Słuchaycie! Słuchaycie!)* Skoro utworzyły się związki pomiędzy amerykańskiemi południowemi kraiami a nami, nastręcza się myśl że pierwsze powinny się stósować do form, zwyczaiów i ceremoniy istnących w kraiach z którenii weszły w stósunki.“

„Na początku naszych związków z temi kraiami, osoba stowarzyszona z angielskim handlowym domem, mianowaną była przez ieden z tych kraiów ieneralnym konsulem w Anglii. Lubo ieszcze nienastąpiło uznanie, osoba ta chciała rozpocząć dyskussye tyczące się polityki. Wzbraniałem się iéy słuchać stanowczo, a nawet i widzieć iéy niechciałem w iéy znaczeniu. Jeżeli kray iaki ma prawo wysłać do drugiego kraiu ieneralnego Konsula, ten drugi równieź ma prawo nieuznać go. Jedno z nowych państw odmówiło uznania Konsulowi przez nas mianowanemu, mieliśmy więc słuszne prawo wzbić się do również tak wysokiego tonu na przeciw iego dyplomatycznych agentów. *(Słuchaycie! Słuchaycie)*!

Nie potrzeba powiadać Izbie że nasze stósunki z nowemi kraiami są nierównie więcéy handlowe iak polityczne.“ P. Canning zakończył mówiąc iż są wzaiemne zobowiązania, podług których agenci niepowinni się wdawać w żadne handlowe stowarzyszenia. *(Et.)*

— Cesarz Jmć rossyyski przysłał sławnemu angielkiemu geologowi, Panu *Buckland* tabakierkę wysadzaną pysznemi dyamentami i zrobioną z kopalnéy kości słoniowéy *(Et.)*

— W roku etatowym od 5 Lipca 1824 do tegoż Dnia r. 1825 podniosły się dochody kraiowe o 1, 713, 000 f. s. Ostatni Kwartał; w stósunku do tegoż Kwartału w r. z. przyniósł więcéy o 504, 041 f. s.

— W *Bradford* w Yorkshire przestało pracować 9 do 10,000 tkaczów; ich pryncypałowie wdal. się teraz z niemi w układy, i częste miewaią konferencye.

—Dowiaduiemy się od osób, ktore z Indyy wschodnich przybywaią, że z 5000 Europeyczyków którzy w Rangubn wylądowali, tylko 1000 zdolnych iest do służby; Sipayowie łatwiéy wprawdzie znosić mogą klima tamteysze, lecz wolni zupełnie od zarazy nie są. Jeden tylko pułk kraiawców w Madras liczył 400 chorych w szpitalu. W Kalkucie i Madras wielka panuie obawa, względem woysk zebranych w Silhet i Chittagorg w celu uderzenia na państwo Birmanów.

(*) Poseł ten był razem do dworu Londynskiego i Paryzkiego upoważniony.

— Jedna z gazet niedzielnych twierdzi iż wdowa Margrabina *Londondery* odda swą rękę Panu *Planta*, Podsekretarzowi stanu. (*L. d. B.*)

— Pewien szkocki góral dowiedziawszy się że Marszałek *Macdonald* zamyślał dnia 5 b. m. zwiedzić miasto Perth, przyszedł z bardzo odległéy okolicy dla oglądania tego woiownika; szczególniéy dla tego mówił, że trzech iego wuiów walczyło obok oyca marszałka w dniu który rozstrzygnął los Stuartów. (*Et.*)

z Frankfurtu 15 Lipca

— Król Jmć Bawarski powodowany smutnym stanem w iakim się znayduie rolnictwo, tudzież ograniczeniami iakim ulega handel płodami rolnictwa z przyczyny praw celnych w kraiach sąsiedzkich, postanowić raczył, iż przybywaiące z zagranicy zboża i iarzyny, również iak i płody rolnictwa i chodowania bydła, np. kasza, słód, mąka, chleb, bydło do chowu i rzezi, masło, tłustość wszelka i łóy, tym samym ulegać będą opłatom celnym iakim podlegaią w kraiu sąsiedzkim.

— Tytuły dworu Królesko - Wirtemberskiego, oznaczone są mocą wydanego niedawno rozporządzenia gabinetowego, w ten sposób, że Xiążęta i Xiężniczki, liniy pobocznych, należących do głównéy przez zmarłego Króla Jmci ustanowionéy, mieć będą tytuł „Xiążąt i Xiężniczek (Herzoge i Herzoginnen) Wirtemberskich," z dodatkiem godności „Wysokość."

— Wiele okrętów naładowanych zbożem, które zamyślały udać się z Rotterdamu i innych morskich stanowisk do Hiszpanii, wstrzymało się z wyyściem pod żagle, skoro nadeszła wieść, że z dniem 1. b. m. zakaz wprowadzenia zboża do Hiszpanii będzie znowu w całéy swoiéy mocy. Przedsięwzięte środki przez rząd hiszpański sprawiły, że cena zboża na nowo spadła. Wielki *Malter* (160 - 170 funtów) żyta kosztuie teraz 2 Zł. reń. 55 kraycarów w wolnym Moguncкim porcie. W roku upłynionym wysłano z Elby kilka transportów z mąką, wódką i t. d. do Ameryki, w któréy otwieraią się korzystne targi na te płody. Podobne przedsięwzięcia, któreby tak dobroczynny wpływ miały na cenę zboża i dobry byt rolnika, nie dadzą się uskutecznić w okolicach Renu, w których do zbytku iest płodów ziemnych, z powodu zamknięcia Renu w Hollandyi. (*G. B.*)

WIADOMOSCI LITERACKIE.

(*Kilka rysów z życia Doktora Francia*)

Dr. *Francia* iest rodem *Porteno*; tak zwykli nazywać zamorscy Hiszpanie wszystkie osoby należące do Buenos - Ayres. Po ukończeniu nauk w uniwersytecie w Kordowie został doktorem prawa, albowiem rodzice iego przeznaczyli go na prawnika i ztąd to pochodzi iego nazwisko *Doktor* Francia, lecz nie iest bynaymniéy lekarzem, iak to mylnie twierdzono. Sprzykrzywszy sobie naukę prawa powrócił na wieś i oddał się naukom. Udał się potém do Paragwaiu, w którym prowadził handel tabaką i ziołami i przebywał tamże przez czas nieiaki, poczém przedsięwziął podróż po całéy hiszpańskiéy Ameryce, objechał Brazylią, Peru, Chili, powrócił do Buenos - Ayres, i osiadł nakoniec w *Assumption* stolicy Paragwaiu. Względy iakich doznał, kiedy Paragwayczykowie niepodległość swoię ogłaszali (w roku 1809), winien był wysokiemu szacunkowi który miano dla iego nauki, roztropności i prawych obyczaiów. Przez iakie sposoby wyniesiony został późniéy na naywyższą godność władzy, dotąd nie wiadomo; to tylko pewna, że gdy ią w swych rękach był ustalił, zamiast tytułu Naywyższego Gubernatora wprowadził tytuł Dyktatora, który mu też przez lud został na zawsze przyznany. *Francia* okazał się w krótce takim iakim go dziś widzimy; zrobił on z Paragwaiu kray zupełnie zamknięty, i zakazał pod karą śmierci wychodzić z niego; wykonywaią iak naydokładniéy wszystkie iego rozkazy, żadna gałąź administracyi nie iest obcą dla niego, nie przyymował on nigdy ani wynagrodzenia ani pensyi. Administratorowie sześciu Departamentów (Assomption, Villareal, San - Yago, Conception, Curugualia, Condolavia) odbieraią od niego bezpośrednio rozkazy. Ciągle zachowywane konstytucyyne ustawy utrzymuią naydoskonalszą równość pomiędzy wszystkiemi obywatelami. Izba reprezentacyyna — rodzay Rady Stanu — składa się z 42 członków, Nieżonaty nie ma prawa wyboru, lubo sam iest obieralnym. Stan paragwayskiego skarbu iest w naylepszym porządku i pierwszy to iest kray, który nie ma wcale długów. Siła zbroyna składa się z 30,000 milicyi, z czterech legiy ochotników, każda z 2000 ludzi i z trzech woiennych okrętów. Wszyscy żołnierze są dobrze płatni i utrzymywani, iego magazyny są na lat 10 dostatecznie opatrzone; możnaby mniemać, że ten człowiek zamyśla iakieś wielkie zamiary wykonać.

Francia ma lat 50, lecz zaledwie na 40 wygląda, żyie bardzo wstrzemięźliwie, mało iada, mniéy ieszcze sypia, nigdy nie grywa i nie obcuie z kobietami. Przysiągł on nienawiść Rpltéy Buenos - Ayres i oraz się oświadczył, że niepierwéy będzie kontent z swoiego losu, dopóki taż Rplta nie będzie mu posłuszną. Ze wszystkich iego sąsiadów o samych tylko Brazylczykach chętnie rozmawia. Sądzą powszechnie że Dr. *Francia* będzie ieszcze kiedyś w nowym świecie wielką grał rolą.

W ciągu zeszłego roku mieliśmy sposobność udzielenia czytelnikom naszym niektórych ciekawych szczegółów względem sławnego Doktora *Francia* Władcy Paragwaiu. W ogłoszonéy niedawno w Londynie podróży po Ameryce Hiszpańskiéy przez P. *Caldeleugh* w latach 1819 do 1821 odbytéy, znayduiemy wiele bardzo wiadomości do dzieiów i biografii iuż to słynących ieszcze mężów, iuż też tych którzy zeszli ze sceny a iakożkolwiek ważny udział władzy w tamtych stronach mieli, iak np. San Martin O'Higgius, Bolivar i t. p. między innemi zawiera ona także ważne szczegóły tyczące się wyżéy namienionego męża.

« System odosobnienia, w iakim Dr. *Francia* mieszkańców Paragwaiu utrzymuie, zastósowany iest do widoków i uczuć téy części ludności która się z samych Hiszpanów składa, (iest ich 200,000) dogodnieyszym iest przeto i dla Indyan resztę stanowiących ludności kraiu (około 300,000 dusz). Mimo tego głowy niespokoyne, konstytucyyną chorobą złożone, głośno z tém odzywać się poczęły, » iż Paraguay z pod iarzma Hiszpańskiego wybawione powinno mieć reprezentacyą narodową. » Doktór zdawał się popierać to zdanie: Życzeniem iest moiém, oświadczył, iżby Paragway wspanialsze i okazalsze miało zgromadzenie stanów niż iakikolwiek inny kray." W skutek tego zwołał *tysiąc* reprezentantów, co wedle wszelkiego podobieństwa do prawdy, stanowiło połowę a przynaymniéy trzecią część ludności czytać umieiącéy. Tak szanownemu zgromadzeniu przedłożył wszelkie papiery tyczące się iego rządu, proiekta do praw i t. d. i zakroił na kilkomiesięczne posiedzenia. Po kilku atoli dniach poczęli reprezentanci uważać iż pobyt ich w *Assumpcyi*, stolicy kraiu, okazuie się dotkliwym dla kassy każdego w szczególności, o dyetach ani myśléć, gdy sam Doktor bezpłatnie obowiązki pełni. Pragnęli więc wracać do domu, i zgodzili się aby prosić Doktora, iżby nadal tak iak dotąd wszystkiemi sprawami sam kierował. Doktor *Francia* okazał nieukontentowanie z powodu takowego postanowienia, długo się wszelkim prośbom opierał, nakoniec zezwolił na rozwiązanie zgromadzenia.

« Staraycie się iednak, rzekł do nich przy zamknięciu posiedzeń, iżby w okręgach waszych żadne nie powstawały zaburzenia, w takim bowiem przypadku uyrzałbym się zmuszonym zwołać *sześciomiesięczne* zgromadzenie stanów. » Lecz dotąd nie było tego przypadku.

Jenerał z Buenos - Ayres imieniem *Belgrano* udaiący się za potomka Jnkassów zamierzył zdobycie Paragwaiu, i bez naymnieyszéy przeszkody przedarł się przez lasy i stepy w głąb kraiu, niespotkawszy nigdzie żadnego nieprzyiaciela. Już sobie pochlebiał że z równą łatwością aż *pod* bramy stolicy podstąpi, gdy nagle iednego wieczora uyrzał się otoczonym tysiącami ogni, w odległości, iako znak straży, rozniecónych; widział iż zewsząd pospolite ruszenie zbroyne obozowi iego zagrażało. Za nadeyściem dnia ani doścignąć woyska żadnego, ani go nawet dostrzedz; w téy chwili począł rozważać iż mu wszelkie zasiłki odcięte zostały. Następnego wieczora ognie straży podobnie iak pierwéy poczęły goreć w około obozu, i w téy chwili odebrał ostrzeżenie Doktora *Francia*. « Jesteś zewsząd osaczony; pozwalam ci cofnąć się, lecz nieważ się drugi raz powracać. « *Belgrano* usłuchał; natychmiast cofać się począł otoczony ciągle niewidzialną eskortą.»

ROZMAITOSCI.

— Wyydzie wkrótce z druku w Hannowerze w księgarni Hahna: Zbiór źródeł niemieckiéy historyi średniego wieku, wydany przez Dra *Perz*, pod kierunkiem Barona *Stein*, królesko-pruskiego ministra Stanu, prezesa centralnéy dyrekcyi towarzystwa wszystkich dawnieyszych niemieckich dzieiów; pierwszy tom, na który otworzoną została prenumerata, wydany będzie na S. Michał pod tytułem: *Monumenta historica Germaniae inde ab anno Christi* 500 *usque ad annum* 1,500 *auspiciis Societatis aperiendis fontibus rerum Germanicarum medii aevi edidit* G. H. Pertz. Tomus I. Fol. (*Dos. Aus.*)

— Pomiędzy Czeską Szlachtą trwa od lat 10ciu w Pradze zgromadzenie amatorów, które daie dramatyczne reprezentacye w zimie na domowym teatrze Hrabiego *Clam-Gallas* na korzyść ubogich; odznacza się nietylko przez dobrą grę i ukształcenie wystepuiących na scenę osób, lecz i przez obfite i gustowne urządzenia wszystkiego co do teatru należy.